

stilparea mea s-a uscat și florile ei s-au vestejit și s-au scuturat, și ochii mei au rămas arși și pirliti de jalea înfloririi tale[...]

O, fătu meu, căci nu mă acoperi mai bine pământul decât pe tine și mă lăsași la bătrînețele mele, cînd fu vremea să se odihnească de către tine! Tu atunci n-ai nici o grijă de mine, ci m-ai lăsat să fie totdeauna inima mea arsă și aprinsă de jalea ta, și ochii mei să fie la bătrînețele mele tot plini de lacrimi, ziua și noaptea.

O, fiul meu, mai bucuos aș fi dat traiul și zilele mele ca să fii tu viu! Eu îți găteam haine domnești ca să te îmbraci cu dinsele și să te împodobеști, ca să veselești inima mea și să usuci aceste lacrimi din ochii mei; iar acum trupul tău se dezbracă de hainele care i-am gătit și se îmbracă în pămînt[...]

Însă, după toate aceste, iată că-ți zic: scoală, fătu meu, scoală, că au venit și oasele moașă-ta la tine, ca să se odihnească și el elingă tine, pentru că, și ție îți este mumă ca și mie! Și împreună cu dinsele am trimis și podoabele tale: Coroana și surguciul tău și diadimile...¹

Nu rămîne, socotim, îndoială că un asemenea plîns este profund real și nu imaginat mai tîrziu. Un tată este zdrobit de moartea fiului, în care își pusese toate nădejtile și își destăinuie zbuciumul în chipul cel mai natural cu putință, fără un pic de resemnare religioasă. Această jeluire este un veritabil bocet popular de tipul celor improvizate. În ea este un amestec de durere și de simțire poetică.

Ni se pare — și lucrul este destul de probabil — că această orație a constituit o operă aparte a lui Neagoe Basarab, care numai ulterior a fost integrată învățăturilor practice pentru Teodosie. În modul în care au fost concepute și redactate, învățăturile și sfaturile de domnie au avut un caracter de sine stătător. Scrierile lui Neagoe, copiate într-un codice la un loc, s-au putut contopi, cu vremea, sub pana unui interpolator.

În concluzie, *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie* au fost scrise, în esență lor, de voievod însuși. Mai tîrziu un călugăr le-a restructurat, făcînd interpolări. Au existat probabil și alți adnotatori. Versiunea romînească este cea mai dezvoltată. Autorul versiunii romînești dovedește un deosebit simț și pînă acum nu s-a atras atenția asupra valorii traducerii romînești, care depășește multe din scrierile și traducерile timpului.

Scrisă de Neagoe într-o formă restrînsă, augmentată ulterior de interpolatori religioși cu noi pasaje și capitole, opera aceasta este una din cele mai de seamă realizări ale vechii noastre literaturi romînești.

AUGUST 1947

ОТНОСИТЕЛЬНО «ПОУЧЕНИЙ НЯГОЕ БАСАРАБА»

(Резюме)

Среди вопросов древней румынской литературы, вызвавших много контrovers, следует считать и авторство *Поучений Нягоя Басараба*, написанных на церковнославянском языке. В той дискуссии участвовали также иностранные ученые.

Одни ученые произносились против автентичности *Поучений*, в то время как другие высказывались за авторство Нягоя Басараба (1512—1521).

В данной работе автор старается доказывать, что нельзя отрицать авторства Нягоя Басараба, которому принадлежат, по крайней мере, надгробная

¹ Ibidem, p. 164—165.